35

O. A. M. D. G.

THESES MEDICÆ INAUGURALES, DE DENTITIONE DIFFICILI, VARIOLIS ET RUBEOLIS TANQVAM TRIBUS MORBORUM CLASSIBUS SUPERANDIS INFANTIBUS,

QUAS DEO PROPITIO, ET
INCLYTÆ FACULTATIS MEDICÆ CONSENSU,
IN HAC ALMA ELECTORALI GERANA
UNIVERSITATE
SUB PRÆSIDIO

DN. JOANNIS FRIDERICI
DE PRE,

PHILOSOPHIÆ ET MEDICINÆ DOCTORIS, ANATOMIÆ, BOTANICES ET CHIRURGIÆ PROFESSORIS PUBLICI, FACULTATIS MEDICÆ ASSESSORIS ORDINARII & p. t. DECANI, NEC NON CIVITATIS ERFORDIENSIS SENATORIS
FAUTORIS, PRÆCEPTORIS ET PROMOTORIS SUI SUMME DEVENERANDI,

PRO LICENTIA
SUMMOS IN ARTE MEDICA HONORES JURA ET PRIVILEGIA DOCTRINALIA LEGITIME CAPESSENDI

HENRICUS HIERONYMUS GRASSO,
Erfurtenſis,
A.A. L.L. ET PHILOSOPHIÆ MAGISTER, MEDICINÆ BACCALAUREUS

PUBLICÆ DISQVISITIONI EXPONET,
DIE FEBRUAR. MDCCXX.
IN AUDITORIO COLLEGII MAJORIS HORIS CONSVETIS.

ERFORDIÆ, Typis JOH. HENRICI GROSCHII, Academiæ Typographi.

REVERENDISSIMO ET ILLUSTRISSIMO DOMINO,

DOMINO

FRIDERICO WILHELMO L. B. A BICKEN,

METROPOLITANÆ ECCLESIÆ MOGUNTINÆ, NEC NON EQVESTRIS S. FERRUTII IN BLEYDENSTADT CANONICO CAPITULARI,

PRÆPOSITO CLINGEN-MONASTERIENSI,

SACR. CÆSAR. MAJEST. JUDICII AULICI CONSILIARIO,

EMINENTISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS MOGUNTINI CONSILIARIO INTIMO,

AC CIVITATIS TERRITORIIQVE ERFURTENSIS PRO-PRINCIPI,

Domino ſuo Gratioſiſſimo.

REVERENDISSIME ET ILLUSTRISSIME DOMINE
PRO-PRINCEPS,
DOMINE GRATIOSISSIME.

PEriculoſa res eſt deſcendere in duellum absque ſecundante, ſed glorioſa victoria eſt in arenam diſputatoriam ſe committere TE REVERENDISSIMO PRO-PRINCIPE patrocinante. Quis enim de victoria dubitabit ſub tanto literarum Mæcenate, qui in arduis negotiis ſemper felix, & palmam tulit, in quo JOANNES ADAMUS Archi-Epiſcopus & Elector Moguntinus ex Illuſtrisſima familia L. Baronum DE BICKEN revixiſſe videtur: Nam quod Ille ante Electoratum & Principatum præſtitit Ratisbonæ in gravisſimis Imperii negotiis, illud hic ante Proprincipatum ſuum variis in locis non ſine omnium applauſu glorioſè peregit, ſive Viennæ in Auſtria coram Cæſarea Majeſtate in princi-

pali negotio inveſtituræ peroraret, ſive miſſus ad aulas Electorum & Principum legatus altioris momenti negotia tractaret, ſive Moguntiæ Supremus in Spiritualibus Dictator & Vicarius Generalis duodecim Epiſcopatûs cauſas easque graviſſimas decideret, ſive PRO-PRINCEPS Territorium Erfurtenſe in flore, pace, & concordia, nec non ſatis laudanda cum vicinis Illuſtriſſimis Principibus Harmonia huc usque conſervaret. Patere proinde REVERENDISSIME ET ILLUSTRISSIME DOMINE PRO-PRINCEPS, ut haſtis & lanceis Illuſtriſſimi Tui ſtemmatis armatus ſub Tuis labaris hoſtes academicos aggrediar, firmâ ſpe fretus, fore ut roſtrum aquilæ in Tuo ſcuto conſpicuum mihi certam victoriam clangat: Ego parti vexilla triumphi in æternam nominis Tui gloriam conſecrabo, meque æternum devotum Illuſtriſſimi Nominis Tui Patrocinio dedicabo

REVERENTISSIMÆ ET *ILLUSTRISSIMÆ* AC *GRATIOSISSIMÆ*

DOMINATIONIS TUÆ

Servorum infimus

HENRICUS HIERONYMUS GRASSO,

Erfurtenſ.

PROŒMIUM.

DEntes græcè ὀδόντες quaſi edentes phyſicè & propriè petram inter & oſſa materia neutra ſunt; & ſingularibus prærogativis â communi oſſium conditione excipiuntur; hinc os petrificatum meritò quibusdam audiunt: impropriè vero dens aliis quoque rebus tribuitur; Sic eſt dens vomeris, dens obliquus aratri, ſic falcis acumen dens Saturni dicitur *Virgilio*; ſic quoque ſcoptici alios dente theonino rodere dicuntur, quando illorum famam dicta vel acta ſugillant nimis rigoroſi Catones; non eſt hic proprius

uſus

uſus, dentis enim primarius uſus eſt, ſumptos ore cibos incidere, inciſos mandere, manſos conterere, contritos per medium æſophagum in ventriculi cavitatem collaborantibus muſculis ad ulteriores ſubactiones detrudere: Nam edentuli pultes edunt, ſorbilia amant; & nequeunt duros ſine dente infringere bolos. Secundarius dentium uſus eſt, articulatam formare loquelam, ad hos enim dentes linguâ allidente reſultat ſonus, vox & mentis ſenſa intelliguntur, defectum hunc per anapleroſin artificialiter reſtituunt dentes eburnei. Ultimus uſus dentis erit ornare hominem, dentis ebur non tam armat quam ornat, edentulus deformis eſt ſecundum illud *Martialis*, nec grata eſt facies, cui gelaſinus abeſt; & *Ovidius*: ſi male dentata eſt, fac ſæpe, ut rideat ipſa. Hos dentes edere in lucem infantibus, hoc opus, hic labor eſt, hic labor ploratibus omnia complet, conſtat lacrymis, & ſæpe morte abſolvitur ipsâ; unde proverbialis rhythmus: donec ſint editi canini dentes de filiis genitores non ſint gaudentes. Si hos enixi ſint dentes infantes miſeri, nec dum alcedonia, alios quoque pa-

tiun-

tiuntur manes lallantes tenelluli, ſuccedunt inflammatoriæ rubeolæ, has ſequuntur variolæ, jure non immerito fatalis lepra, virulenta peſtis infantum; queis vix corripiuntur, jam emoriuntur, vix varioloſum miasma per contagium abſorbetur, jam latens diſpoſita in ſangvine materia excitatur, deformibus iſtis formis parvulos ſigillat, & niſi ad extimam corporis peripheriam ſubſequentibus ſimul motibus convulſivis quantocyus proſcribatur, tota cordis regia non ſine præſentisſimo vitæ periculo infeſtatur: Imo licet per benigna naturæ molimina motu ſe & excretorio illa ſordes varioloſa eliminetur, ſæpe fit, ut ſulcatæ in vultu foveæ totam hominis formam deforment, ut *Charis* in turpem mutetur ſæpe *Megæram*, & quos ante dedit cutis bene glabra venuſtos, nunc deformatos ruga ſenilis aret. Has tres morborum claſſes ſi non ſuperaverit Infans, ſuæ formæ ex poſt retinendæ incertus eſt, nec ut ad altiora vitæ ſubſellia aſcendat, ſpes certa tenenda eſt, his autem morbis feliciter ſublatis meliora ſperare licet, fauſtus erit, ſeroſque ſenex excreſcet in annos, his tribus hoſtibus de

trium-

triumphatis ſemi victoria canenda eſt. Hos affectus ut plurimum infantiles dum pubilcâ disquiſitione & inaugurali oppoſitione ventilabimus, aſpirantem DEI gratiam ſubmiſſis precibus prævie efflagitamus.

CLASSIS I.
De Dentitione difficili.

§. I.

Dentitio difficilis eſt doloroſa & tarda dentium eruptio per gingivam ex maxillarum alveolis.

MUltos dentibus armatos in lucem prodiiſſe, variæ teſtantur hiſtoriæ *ſic M. Curius & C. N. Papyrius* viri clarisſimi dentibus inſtructi nati ſunt, eamque ob cauſam *Curius dentatus* dictus teſtante *Plinio libr. 7. c. 16.* ſic memorante *Livio lib. 41. hiſt. Oxini* puella una cum dentibus conſpicuis nata fuit. Sic *Arſamen* Perſarum Regem dentatum fuiſſe natum narrat *Antigonus* de *mirab. narrat.* ſic ut propinquiora nobis tempora attingam, *Richardum ſecundum Regem Angliæ*, & *Ludovicum decimum quartum Regem Galliæ* polydædala natura prius dentatos quam natos & purpuratos eſſe voluit. An ſub hac extraordinariâ & præmatura dentium eruptione iſti dolores ſenſerint, problema eſto. Quibusdam nulli dentes

tes in tota vita erupêre, ſic *Pherecrates*, â quo Pherecraticum carmen, edentulus fuit, nec dentem unquam habuit teſte *Vall. de corp. partibus.* Sed ordinario naturæ curſu dentes ex lamellis oſſeo-petroſis coagmentati utpote naturaliter requiſiti in molâ microcosmica piſtilli protuberant ex maxillis & gingivis ut plurimum ſeptimo ab ortu menſe vel etiam quandoque citius. Prima dentium rudimenta ſeu lineamenta ſunt primo quaſi filamenta membranacea, quæ ſucco nutritio ſero oleoſo tartareo repleta inſpiſſantur in mucum, ex muco indurantur in cartilaginem, ex cartilagine tertio demum menſe in oſſeam firmitatem lapideſcunt.

Quod vero hæc oſſa petroſa non ſtatim creſcant uti reliquæ partes oſſeæ, ſed potius naturaliter ſeminaliter idealiter ad tempus lateant, fit, ne puſiones pungant nutritias mammarum papillas, & ita cum candore lactis ruborem ſangvinis exſugant, ſolo lacte materno decet eſſe contentos, nec primis temporibus convenit maſticare infantes.

Quoad præcedentiam: citius erumpunt quatuor primi ſeu inciſores, qui etiam γελασινοὶ riſorii dicuntur, quia ridentibus nobis videntur, item lactei die Milch-Zähn/ quia primo prodeunt, & quidem inferiores, eò quod papilla, quam ſugunt, eos ad egreſſum diſponat & maturet; & ob necesſitatem ſecundum *Ariſtotelem lib. 3. de generat. animal. cap. 8.* ſecatur enim prius, quam molitur, quod comeditur. Hoſce ſequuntur duo κυνόδοντες canini ſeu oculares, qui ob conſenſum nervorum cum oculis periculoſi, quod etiam memorat

rat *Hippocrates Sect.* 3. *aph.* 25. illos demum molares, molitores, maxillares. Quamvis luſus naturæ hinc inde obſervatus ſit, quod loco tot dentium unus continuus dens levisſimis tantum ſtriis diſtinctus fuerit viſus: Sic de *Pyrrho* Epirotarum Rege teſtatur *Plutarchus*, & de filio *Pruſiæ* Regis Bithinorum refert *Plinius*, unum continuum os fuiſſe lineis tantum diviſum. Econtra in omen giganteæ fortitudinis dicitur *Hercules* triplicem dentium ordinem habuiſſe, ut vult *Plinius*.

Signa dentitionis difficilis ſunt: Si infans calore præternaturali exardeſcat, uratur phlegmonibus, tentetur pavoribus, ſubſiliat in ſomno, ploratibus defatigetur, vigiliis inquietetur, tusſi agitetur, ſi lac ex ubere matris uberius & avidius ſugat, digitos calenti ingerat ori, ſi gingivæ in anteriori parte oris intumeſcant, albicentque tumentes, ſaliva copioſius deſtillet in fauces, & ductilis lympha dependeat ore, alvus obſtruatur, vel in diarrhœam colliqueſcat.

Difficilioris autem dentitionis ſigna ſunt, ſi hæc ſymptomata in gradu augeantur, ſi motibus convulſivis concutiatur, & ſtrideat dentibus infans.

§. II.

Quod dentes in maxillarum loculis latentes tam difficiliter fiant erumpentes, & palam patentes, unica cauſa inveſtiganda in ipſis gingivis, quarum crasſities vel tenacitas firmior & durior textura pertinaciter obſtat, quo minus dentes

dentes tenera ſquamâ tecti tam facile illas perrumpere posſint. Quid quod adultis etiam dentes ſerotini ſæpe atrocibus conſtent doloribus; quæ omnia probantur â juvantibus, cum vix non omnes ad emollientia tanquam ad ſacram anchoram hic confugiant.

Dolor inde trahendus, quod gingivas, queis dentium radices circumvallantur, levius mollificatas acuti dentium cuſpides ſub eis latentes perterebrent, utique illæ gingivæ ex variis fibris & nervoſis intertextæ ramulis lancinantur & irritantur, ex irritatione oritur dolor & cruciatus, ſpasmus, & impetuoſa ſpirituum animalium per ſiſtema nervoſum commotio, unde motus epileptici. Ptyalismus oritur, ſi fibroſa tubulorum ſalivalium oscula moleſte vellicentur â ſpiritibus tunc impetuosè has partes irruentibus. Vomitus & diarrhæa ſequuntur ſalivam acrem deglutitam, quæ hos effectus facilè poterit producere. Reliqua ſymptomata tanquam ſigna difficulter dentitientium deduci poſſunt ex lucta naturæ laborantis, omnesque vires impendentis, ut dentes edantur in lucem.

§. III.

In dentitione difficili recurrimus ad emollientia.

Quo ad dentitionem therapeuticè facilitandam varii varia arcana crepant: Sunt, qui ad faciliorem dentium eruptionem tumentes gingivas inungunt balſamo puerorum dentitientium *Horſtii vel ſucco*

contuſo & cum ▽ fl. cyani extracto, vel ſanguine ex criſta galli vel adipe gallinarum v.gr. ℞. *Sang. criſt.gall.gt.LX. ſucci malv. alth. expreſſ. aa.* ʒij. *Succ. verbasc* ℥j. *M. vel ungt. dialth.* ⚯ *chamom. lil. alb.* ſic *Michaelis*, ℞. *Mucil. ſem. pſyll. lin. alth.* C ▽ *Roſ. pt.* alii ex aſſato capite leporino eximunt cerebrum, commiſcent melle, butyro & illinunt gingivas. Alii cum *Zvvingero* ſequens ſummè extollunt. ℞. ⚯ *amygd. d.* ℥j. *adip. lepor.* ʒij *Sperm. ceti* ʒj. *eſſ. croc. gt.XX.* M. f. linim. Alii ad amuleta confugiunt v. g. *ad rad. verben.* ante vel poſt novilunium mane ante Solis ortum inter duo feſta Deiparæ auro effoſſa. Alii, ut mordendo craſſam gingivæ ſubſtantiam non nihil attenuent, appendunt dentitientibus lupi dentes auro incluſos, politos chalybes, cryſtallos, corall. rad. liquirit. Et ex *Dygbæanis* experimentis *rad. alth. lardum, ficus* diſſectas, quibus infantes fricant gingivas, ut ad erumpentes ex latibulis dentes emolleſcant.

Quo ad ſymptomata in dentitione difficili occurrentia principem locum obtinent inſultus epileptici quibus antepileptica & antiſpasmodica ſunt opponenda v. g. *pulv. March.* ♁ *nativ. &* ♃ *nij* ♆ *r lycopod.* hic *gingivæ truttarum* tanquam ſpecificæ præ aliis commendantur. Dentitionis tempore â quibusdam periapti loco appenditur. *Rad. pæon. maris & hyoſcyam* in taleolos ſecta in media perforata, filoque ſeriatim colligata, vel ſyndone circumvoluta collo circumducitur.

Denique ſi planè dentes reluctentur exitum, gingiva ſcalpello inſcinditur ſecundum *Borellum & Paræum*, ſic dentibus aperitur via vi chirurgica.

QVÆ-

QVÆSTIO.

Quid ſentiendum de dentibus ſapientiæ?

Dentitio malum infantili ætati alioquin familiare accidit etiam adultis, quos in ætate provectâ veluti repueraſcente iterum dentitionem paſſos referunt obſervationes: Sic in ſenibus edentulis ex reſiduis radicibus novi dentes repullulaverunt, cujus exemplum rei adfert *Joubertus apolog. pro paradox. 7. dec. 2.* de anu edentula nobili, cui ſeptuageſimo ætatis anno plurimi dentes poſthumi ex vetulæ maxillis prodiêre. It. *Sennertus ex lit. Tithscardi* medici de matrona in Sileſia, quæ ſeptuagenaria major non absque dolore dentibus elapſis viginti dentes rurſus recuperavit. De novis dentibus caninis in anno trigeſimo renatis memorat. *Riedlinus.* Sic *R. P. Caſparus Schottus* in Phyſica curioſa L. 3. c. 16. epitaphium decani edentuli *Kirchberig*, qui annos centum & octoginta vixiſſe, & juveniles annos reaſſumpſiſſe fertur, hic verbis adducit: *Kirchberig* Decanus edentulus atque canus, rurſus nigreſcit, denteſcit, ſeneſcit, & hic requieſcit. Sed ad quæſtionem reſolvendam: uti dentes primi inciſores, ſic duo ultimi in adultâ ætate prodeuntes ideò nuncupantur dentes ſerotini, ſophroniſtites ſeu ſapientiæ, eò quòd tum demum ſuis loculis erumpant, quando homo jam ſapit, uti econtra duo primi in ipſa infantia dicuntur inciſores.

CLASSIS II.

De Variolis.

§. I.

Variolæ quaſi parvi vari fortè, quia cutem variare ſolent, ſunt tubercula, puſtulæ vel pa-

pulæ majores minoresque, verbo mille abſceſſuli, qui critico naturæ motu, febre aliisque ſymptomatibus ſtipati in cute non ſine pruritu erumpunt & ſuppurantur. Germ. die Blattern/ Kinder-Pocken/ Durchſchlechten.

FEbris adeſt, hoc eſt motus in ſanguine auctus, quo mediante fit vehementior humorum agitatio, agitatorum depuratio, & depuratorum excluſio. Motus ſanguinis aliàs naturalis manet, quamdiu particulæ ſanguinis, etſi diverſæ figuræ, mutuo quodam concurſu & ſubactione jugiter manent, ſi autem quid extranei & heterogenei vim agitativam habentis admiſcetur, ultra temperiem evehitur, donec heterogeneum illud vel ſubigatur, vel eliminetur.

Adæquatum ſubjectum eſt cutis cum cuticula, microcosmi litora, communia corporis integumenta, ad quæ provehitur peregrinus hoſtis, atque mediantibus glandulis ſubcutaneis materia varioloſa ſecernitur, ſub cuticula tuberculum & demum puſtulam excitatura; nec tamen partes internas volumus excluſas, & ab hac peſte variolosâ privilegiatas.

Subjectum cauſæ propinquæ materialis eſt maſſa ſanguinea, in qua latens miasma varioloſum accedente quâdam causâ procatarcticâ ſeu occaſionali excitatur non ſine motu orgaſtico febrili.

Morbus hic criticus meritò ad affectus exanthematico-puſtuloſos referendus tempora diſtincta habet, nempe ebullitionis, eruptions ſeu deſpumationis, ſuppura-

purationis, exſiccationis, & conſolidationis. Ebullitionem indicat lucta naturæ, hinc febrilis horror, convulſio epileptica, quæ in principio ſalubrior quam in progreſſu: caput dolet, oculique tument, facies velut inflammata rubeſcit, & vox rauceſcit, item variolis præludit tusſis, difficilis reſpiratio, pulſus adeſt celer atque frequens prænuncius febris, urina flammea, appetitus proſtratus, pruritus narium, variolarum candidati tentantur vomitu variolarum prodromo, & qui eo carent, majori pectoris anguſtiâ infeſtantur.

Eruptionis individuus comes eſt, laſſitudo artuum, dolores dorſi, vaga tormina ventris, dura alvus, alia quoque obturantur emunctoria, ut natura vi unitâ ad cutis peripheriam materiam morbificam eò felicius foras propellat.

Sydenham variolas diſtinguit in benignas & regulares in malignas ſeu mali moris: aliæ inſuper ſunt diſtinctæ, aliæ confluentes & confuſæ, quæ periculoſæ plena res aleæ, aliæ nigræ, lividæ, acuminatæ, latæ, aliæ veræ, aliæ ſpuriæ die Wind-Pocken.

Variolæ diſtinguuntur à morbillis, petechiis & maculis, eo quòd illæ præcipitato & ſubjugato acido illo vitioſo criticâ ſanguinis purgatione hinc inde per vaſa capillaria beneficio glandularum intercutanearum miliarium excernantur, & ſub cuticula ſucceſſivè in puſtulas coacerventur, in purulentos monticulos intumeſcant, donec in pus anum & perfectum abeant, & ruptâ cuticulâ vel effluant, vel in ſe exareſcant, verbo in variolis ſunt excreſcentiæ puſtuloſæ ſup-

ſuppurabiles & exulcerabiles, foveasque relinquunt, in aliis puſtulæ evaneſcentes, reſolubiles, & foveas neſciunt; differunt itidem materiâ colore & periculo, quamvis prioribus annis hinc inde in Germania graſſati fuerint morbilli æque periculoſi ac variolæ, imo plurimi ſubactis etiam morbillis vel exaruêre in hecticam, vel ad aliquot ſeptimanas planè obmutuêre.

Ratione eventûs variolæ bonæ ſpei ſunt, ubi feliciter expulſæ maculæ efflorescentes exſurgunt in bullas molles albas & rotundas, circuloque rubro circumcinctas, ſi manus faciesque tument, ſi papulæ ex albo flaveſcente repleantur ſanie, ſi libera adſit reſpiratio, ſi vox manet integra, ſi ceſſantibus gravioribus ſymptomatibus tempeſtivè ſuppurentur, & exſiccatæ cruſtatim decidant. Sed malæ notæ ſunt, ſi lividæ, nam gangrænam ſapiunt; ſi in medio nigredine tinctæ, nam malignitatem præſagiunt. Si tardè propullulent, moxvè retrocedant, nam naturæ imbecillitatem denunciant; ſi internas occupent fauces guttur & aſperam arteriam, ſi pulmones & inteſtina exulcerent etiam ad alvi fluxum æruginoſo-nigrum, ſi ſuperveniat diarrhæa vel epilepſia, & ſpirandi difficultas, ſi facies aſſaturæ inſtar cruſtoſa, arida, ſitis ingens, jectigatio in lecto, & urina ſanguinea. Lunâ decreſcente, invadentes pejores ſunt juxta praxin clinicam & experientiam, hinc veſtigia plura relinquunt. Si circa diem octavum tumor faciei concidat manentibus variolis, peſſimum ſignum eſt. Subinde ſequuntur variolas, ut nulla calamitas ſit ſola

ſe-

ſequuntur graviores affectus: Sic variolæ ſui veſtigia per unguem ſeu levcoma relinquunt in pupilla oculi, item urinam verminoſam & vermiculos alatos, ut faſcinum putarint parentes, vel circa vaſa urinaria apoſtema delireſcere judicatum ſit, ut refert *Paræus oper. chir. Lib. 19. pag. maj. 563. Sennertus in praxi lib. 3. part. 8. Hollerius, Schenckius, Salmuth. lib. I. obſerv. 49. p. m. 32. Tulpius* item apoſtema coxæ cum claudicatione & atrophia memorante *Ammanno:* Item cæcitatem & paralyſin, ſurditatem & aphoniam hic ſordidus hoſpes ſuæ præſentiæ teſtes reliquit teſtibus *Hildano & Bierlingio & Ephemerid. imo ſecundum ephemerides, Thomam Bartholinum, Hildanum, Schenckium, Mœllenbroccium* fœtus variolis notatus in lucem eſt editus, ut fœtum enixum comitetur morbus ab ortu. Plura pediſſequa variolarum ſymptomata adducunt *Foreſtus, Paulinus & Doberzensky,* variique Authores, quos videre eſt. Paucis qui ex variolis pereunt, vel anginoſi & ſuffocati intereunt, vel ſphacelo corripiuntur, vel alvi profluvio imprimis cruento extinguuntur, vel convulſi moriuntur, multum ergo malignitatis in receſſu habent variolæ.

§. II.

Cauſa efficiens eſt principium vitale activum movens. Cauſa materialis variolarum uti omnium exanthematum eſt ſal quoddam tenue, acidum, corroſivum, cauſticæ indolis ex ſanguinis conſortio ſequeſtratum, & lege

circulationis movente principio activo ad corporis peripheriam delatum; & ſtamine cutis dilacerato in veſiculas elevatum. Cauſa finalis eſt ſanguinis purificatio.

Principium vitale movens perſæpè movetur à motore externo, à quo tanquam à cauſa occaſionali invitatur, ut materiam primam variolarum in ſanguine ſeminaliter occultatam aggrediatur, eam exagitet, & miasmate varioloſo informatam deducat in actum. Sic conveniens motor ab extra eſt aër calidior & effluviis varioloſis infectus, qui maſſam ſanguineam exagitat, orgaſticum ſpirituum motum concitat, ut illi impetuosè commoti, & in furorem quaſi excitati materiam varioloſam tanquam excrementitias impuritates ex maſſa ſanguinea expellere conentur. Non agit materia varioloſa, ſi agere debet, niſi à motore quodam excitetur; fomes variolarum ſæpe latet, atque quieſcit, donec à cauſis non naturalibus excitata evigilet. Hinc etſi ex naturalibus cauſis multum contribuat connata diſpoſitio à parentibus ſcabioſis, leprâ, vel lue venereâ, ſcorbuto aliisque morbis infectis jure hæreditario acquiſita, licet hic nulla ætas privilegiata, infantilis tamen & puerilis ut plurimum huic malo obnoxia, plerumque tamen ex cauſis non naturalibus aër ſeminio morboſo imprægnatus effluviis varioloſis inquinatus craſſante jam hâc puerili leprâ latens variolarum ſeminium poteſt excitare. Item non parùm tribuendum eſt peculiaribus ſyderum influentiis, cum varias in microcoſmo mutationes inde

dè conſequi experiamur, quæ diverſas humorum efferveſcentias, morborumque ideas ſuſcitare ſolent: Sic tempore autumni, ſic tempore veris variolæ florent ob notabiles tunc in aëre alterationes; proinde ait *R. P. Kircherus.*

Aſtra movent auram, movet aura ſalumque ſolumque
His homo vivit, & his planta tenella cibis,
Sana bonos faciunt ſuccos, male ſana putrentes,
Hinc putris in liquidum peſtis origo venit.

Cauſam materialem, ſive ſanguis maternus impurus talem labem affricet, ſive meconium nigra ſui veſtigia linquat in ſanguine, ſive alii humores pravi materiam ſuppeditent, de proſapia acida & corroſiva eſſe patet ex convulſionibus, pruritu, oculis rubentibus, tuſſi, raucedine, ſternutatione, anxietate præcordiorum, artuum & dorſi doloribus lancinantibus, vomitu, diarrhæa ſalivatione & ulceribus conſequentibus, quibus ceu ſymptomatibus & ſignis vexantur varioliſantes. Item elucet ex cura ſaltem externâ, ubi *cornu cervi uſtum* puſtulis varioloſis inſpergitur, ut pus acre imbibat, & acidum abſorbeat. Accedit, quod ex rebus non naturalibus ſal illud acidum corroſivum intendatur, & gradu malignitatis augeatur, ſi cibus & potus multùm de acri & acido participent. Subindè bis patiuntur infelices homines has fœdas puſtulas ob materiam depravatæ conditionis copioſam, ab extra varioloſo contagio inficiendam, quod & *Avicenna* olim innuit dicens: *& multoties quidem*

variolatur homo duabus vicibus, quando bis aggregatur materia ad expellendum.

§. III.

Materia varioloſa ſeu à cauſa internâ ſeu externâ in motum excitata per conſueta naturæ emunctoria glandulas ſubcutaneas ad peripheriam corporis per diaphoretica eſt eliminanda, & ſymptomatum ratio habenda.

Variolarum eruptio eſt opus naturæ morborum medicæ, ei â Medico naturæ miniſtro parendum; primis ejus motibus per opportuna medicamenta obſecundandum, quod præſtant diaphoretica bezoardica & expulſiva mitiora v. g. *C. C. ſ.* △. *unicorn. foſſil. ver. bezoard. min.* ♁. *diaphor. pulv. bezoard. ſenn. pannon. rub. cum vehiculo* ∇ *flor. aquileg. fl. ſamb. ſcord. fumar. ſcabioſ. ſucciſ. calendul. è tot. citr. item TR. myrrhæ*, quæ meritò Tinctura ſalutis dicenda, ſi cum *eſſ. caſtor. & TR.* ♁*ii* maritetur, ideo *myrrha* prærogativam habet, eo quod peculiari modo temperet corruptum acidum. Sic etiam conducit *pulv bezoard. ex C. C. ſ.* △. ⊖. ♁*ii* ♁*io diaphor.* 🜃 *ſigillat. Lapid. bezoard. & rad. contrayerv. concinnatus* vel ſequens. ℞. *C. C. phil. ppt.* ♁ *diaph. matr. perlar. aa.* ʒj. ⦶ *purific.* ⊖ *nat. lap. bezoard. or. aa. gr. Xij. M. f. pulv. doſ. à* ℈ß. *ad* ʒß.

Item laudatur ſequens liquor bezoardicus. ℞. ♌. ⦶. *d.* ⊕*li. d. aa.* ℥ß. ♌. *ebor.* ♀*ri volat. aa.* ʒij. *liquor.* ☉*laris.* ʒj. *camphor. gr. vj.* Si doſatim ſumatur cum ∇ cordiali v. g. ſequent. ℞. ∇ *CC. citrat. ſcorzon. ceraſ. nigr.*

roſar.

roſar. flor. ☉*rant. aa.* ℥j. ♎ ⊕*li rectificat.* ʒß. *ſyr. acetoſit. citr. fl. tunic aa.* ʒiij. *M. f. pot.* DS. Träncklein zum obigen liquore. *Item liquor antivariolaceus Dolæi vel Waldſchmidii, & Tinctura corall. flaveſcens ac amaricans,* elegans remedium in variolis & ſanguinis ebullitionibus, quæ paratur, *Si* ♎ ⊕ *d.* parum acidulus affundatur coralliis, vel *ſi* ♎ ⊕ *d.* miſceatur anatica portione cum *ſyr. papav. errat.* additis aliquot guttulis *mixt. ſimplicis* ſecundum *Hoffmannum.* Emulſio expulſiva & acidum præcipitativa eſſe poteſt. ℞. *Sem. aquileg. citr. excortic. napi aa.* ʒj. *f. L. A. c.* ▽ *card. b. flor. ſamb. fumar. aa.* ℥j. *emulſio cui add. C. C. phil. ppt. unicorn. foſſil. aa.* ℈j. *ſacch. perlat. q. s. M. DS.* austreibende Milch Löffel weiß nach und nach zu nehmen.

Fortiora diaphoretica v. g. *Spir. C. C. Tinct. Bezoard.* &c. in principio variolarum non ſunt ordinanda, quia omnia, quæ motûs ſui pernicitate impetum humorum augent, addunt calcaria febri, augent inflammationes, excitant deliria, genus nervoſum trahunt in motus epilepticos. Motus naturæ perficitur mediante calore non tamen excesſivo, motus naturæ fiunt lentè, non violentè; feſtina lentè, natura non facit ſaltus, quod criticè fit, pedetentim fit. Si fortioribus diaphoreticis volatilibus variolæ arietentur, timendum eſt, ne omnis ſanguinis impuritas agatur in variolas non ſine præſenti diſcrimine vitæ, quæ alias aliis irretita particulis aliud tempus auſcultaſſet, quo per vias regias cum euphoria machinæ humanæ ejecta fuiſſet; potius præſtat inordinatos ſanguinis & humorum motus reſtringere, eorumque acrimoniam

temperare, terreis anodynis acidulis & lenioribus diapnoicis: ubi verò materia varioloſa ſegnis eſſet, vel in procinctu regreſſûs evaneſcere vellent, fortioribus exſtimulanda foret. Sæpe natura per ſe morbos vincit, ſin autem vigor hujus minor, ſuccurrendum adjuvantibus, periodus enim in variolis aliquando ſenſim & gradatim ſine inſigni aliqua ægritudine transigitur, priusquam expulſio materiæ puſtularum eruptione ſe prodat.

Cum variolæ nunquam ſint ſine febri, Medico incumbit temperare & regere febrim, ut nec minor ſit, quam debeat, nec major, quam neceſſe ſit; febrilem motum motiſta Medicus benè dirigat, ne quid nimis, ſubindè fræno eget, non ſtimulo, primum præſtant diaphoretica ſed blandiora, quæ ebullitionem ſanguinis æſtumque febrilem temperant, & acidum ſimul corrigunt. v. g. præter ſuperius allata *corall. rubr. ocul. Cancr. conch. ppt. mat. perlar. bol. armen.* ∀ *catech. c.* ∇*is ſpecificis viol. borrag. &c.*

Præſervatoriè agimus ſubtrahendo pabulum, vitando contagium, turpius eycitur, quam non admittitur hoſpes, ☿ *d. c. myrrha & reſin. Jalapp.* multum præſervationis cauſa tanquam tribus hoſtibus variolarum tribuitur *à Bohnio, Etmüllero, Horſtio. Myrrha* ideò conducit, eo quod peculiari modo corruptum acidum temperet.

Uti in primis diebus natura non eſt turbanda ab opere ſuo multis medicamentis, ſic nec purgare licebit; purgare enim eſſet febrim augere, & motum naturæ criticum turbare, niſi ipſa natura proprio mo-

tu

tu per vomitum vel per alvum ſpontè eyceret humorum ſaburram.

Venæ ſectio in principio facta prodeſt, variolæ enim citius erumpunt facta acceleratione, nam parte ſanguinis ferventis ablatâ facilius defervet ſub naturæ dominio, cum videamus eos varioliſantes, quibus largior hæmorrhagia narium in principio variolarum fuit, felicius illis defungi, & puſtuloſum ſuperare morbum. Item in febribus vena ſecatur tutò & cum euphoriâ, cur non in variolis? quæ nunquam deſtituuntur febri.

Quo ad ſymptomata. Vomitus, diarrhæa non ſtatim ſiſtenda, præſertim ſi cum infirmi levamine fiant, ſecus tolluntur ſtomachicis blandioribus. v. g. ▽ *cinam. cydoniat. Elix. ppr. ſ. ✝do. ♎ maſtichin. Theriacâ & laud. opiat.* niſi vires nimis proſtratæ forent.

Si epilepſia inſultet, compeſcenda antepilepticis v. g. ♁ *nat.* & ♁*ii. ſpecif. cephal. Mich. pulv. marchion.* ♀*r.* ⊕*li anodyn.* ♀ *lycopod. cran. human. uſnea. cran. hum. ungul. alcis. Tinct. caſtor.* ▽ *flor. tiliæ ceraſ. n. hirund. c. caſtor.*

Oculorum exulcerationi ſuccurritur mixtura ex *plantag. euphraſ. fœnicul. flor. roſar. rubr. ſem. aniſ. ſacch. ſaturni, croc. eſſ. vel ſpiritu camphor. parata.* His linteola imbuta oculorum canthis tepidè admoveantur: ita *Amatus Luſitanus* ℞. ▽ *plantag. euphraſ. roſar. aa.* ℥*i camphor.* ℈*j. croc. gr. ij M. F. collyrium.* Alii præſervatoriè collo appendunt radicem rutæ ſantalo incluſam.

Ratione fovearum, hic Medico in cura ſexûs ſequio-

quioris curæ ſit forma faciei, de qua conſervanda puellæ maximè ſunt ſolicitæ ſecundum illud:

Omnia ſi perdas, formam ſervare memento,
Quam ſi perdideris, perditur omnis amor.

Hinc ad iſtum formæ theſaurum ex integro cuſtodiendum quidam totam faciem inaurant, ſic *Dygbi* faciem ancillæ ſuæ ex parte foliis auri obduxit, alteram partem non inauravit, hæc multis foveis ſulcatâ fuit, alterâ parte glabrâ permanente. Alii variolâs forfice vel acu aperiunt, ut materia purulenta ſoluto folliculo effluat, & ſuâ acrimoniâ exedente non agat in profundum, foveasque relinquat plus minus profundas pro conditione acidi corroſivi. *Cnöffelius* ad præcavendas foveas ſuadet, ut ſub erumpentibus variolis facies ſtatim illinatur *Spiritu vini myrrhiſato* vel ſecundum *Ettmüllerum ſaccharum ſaturni c.* ▽ *roſar. ſolut.* linteamine calidè applicetur. Alii *camphoram* addunt, alii cum *Lentilio* utuntur *eſſentia myrrhæ.* Foveas etiam explet 🝆 *de vitell. ovor. ſperm. cet. pingued. human. aſciæ piſc.* miraculi inſtar extollit *Gisberdus, Horſtius* ſequens. ℞. *ungt. citrin.* ℥j. *pomat.* ℥ß. *M.* nec laudibus caret unguentum *Foreſti*, egregium ad delenda variolarum veſtigia. ℞. 🝆 *amygd. d.* ℥jß. 🝆 *lil. alb.* ℥j. *axung. capon. pingued. hirc. aa.* ℥ß. *ſarcocol.* ʒß. *farinæ orizæ lupin. aa.* ʒj. *lithargyr.* ☉*rei* ʒß. *pulv. rad. bryon. ireos. aa.* ℈j. *ſacch.* ʒj. conterantur conterenda in pollinem, cribroque tenuisſimo excipiantur & miſceantur. Nec omittendus *Cnöffelius*, qui lardum accendit ſupra ſcutellam flore lactis plenam, & delapsâ à lardo pinguedine eâque collecta maturas variolas illinit penicillo, quod expertus

tus eſt in Sereniſsima Regina Poloniæ. Ultimo aſteriſco dignum eſt arcanum *Happelii.* ℞. *lithargyr.* ☽. ℥ij. *incandeſcant in △e pulveriſa, affunde +ti roſacei* ℔ß. *incoq. ad 3. part. conſumpt., poſt.* ℞. *hujus +ti. ſic ppt. cochl. ij. & ☍ roſar. cochlear. ij. M.* in mortario lapideo in formam linimenti, ter de die inungantur variolæ, quando incipiunt exareſcere.

Nares inungendæ ☍ *amygd. d. c.* ☍ *lign. rhod. & levi particulâ camphor.*

Ne fauces gutturvè à variolis obruentibus redigantur in anguſtias, quidam amuleti loco appendunt *rad. ſucciſ.* item *camphoram.*

Ulcera diuturniora curantur *ungt. camphorat. de ceruſſ. vg.* ℞. *Sacch. Saturn.* ʒß. *cretæ. vitriol. aa.* ʒj. *magiſt. marcaſit.* ʒij. *ungt. roſat. q. ſ. M.* quod efficaciſsimum ad ſiccanda ulcera, & præcavendas cicatrices.

Ulcus corroſivum ſecundum laudatum *Cnöffelium* ♎ ⊖ *vel* ⊕*li melle roſaceo permixtus curat.*

Ad oculos nebulis poſt variolas obductos *Foreſtus Medicus Alcmarienſis* commendat ſaccharum albiſsimum in pollinem redactum, & oculis inſperſum, quo nebulæ, pterygia levcomata ſeu ungula fuêre deterſa, vel ſacculos ex *floribus chamomill. melilot. aa. Mij. ſem. fænugræc.* ℥ij coquendos in vino, & oculis admovendos, eidem Authori, ut & *Blaſio Aſtario Medico Papienſi* præplacet collyrium ex *ſuccis fænicul. rut. malv. chelidon depuratis adjecto tantillo fellis anguillæ & ſaccharo alb. cando & paucillo de Vitriol. alb.*

Quo ad diætam, varioloſi non tractentur regimine calidiori, nec ſtragulis ſepeliantur ægri, ſic enim

vario-

variolæ copioſiſſimæ eæque confluentes extorquebuntur; propter extricata magis ſalina principia dolores augebuntur, & convulſiones excitabuntur, nec non anxietates præcordiales intendentur, quale quid vix obſervabitur, ſi temperatioribus inſiſtatur. Ab aëre frigido ſibi caveant, ſic teſte *Foreſto in obſerv.* ruſticus varioloſus vaccæ parituræ in defectu famuli ſuccurrens aërique frigido ſe exponens ſubitò periit. Potus non ſit vinum, etſi quædam mulierculæ rubrum commendent, vinum enim illud adſtringens motum naturæ inhibet, quo minus feliciter materia varioloſa foras propellatur, potius laudatur *decoct. lentium vel ficuum* vel ſequens. *℞. hord. mund. lentium aa. ℥j. ſem. fœnicul. rapar. aquileg. aniſ. aa. ʒj. caricar. No. IV. M. coque in ſ. q.* ▽ *fontan.* hoc decocto variolas feliciter propulſas teſtatur *Foreſtus*, cum illæ epidemicè graſſarentur Alcmariæ.

QVÆSTIO.

Cur variolæ ad multos ſæpè annos lateant?

Salia mali moris cauſtica volatilia diu ſine noxa cum ſanguine circumvehi poſſunt, ut patet in hydrophobia à morſu canis rabidi, in tarantulatis, in pulvere ſucceſſionis; ſed quando laxato ſanguinis vinculo ſui juris fiunt, & involucro partium oleoſarum extricantur, ſub quo inſontia ante latebant, tunc ſuam ludunt tragædiam, & pro ſuâ naturâ ſalino-acri cauſticâ ſpiritus & ſanguinem in craſi motuque turbant. Febris hectica in ſuo principio parva ſcintilla eſt, quæ niſi mox extinguatur in ortu, diu quandoque latere poteſt, donec in magnum incendium erumpat, ipſos etiam artus depaſturum. Lues Venerea pygmæus morbus eſt, ſed gigas fit, ſi diu latuerit,

erit, & ſuâ morâ vicinas ſolidas partes necroſi exedit inſatiabilis bellua. Arthritis in principio non eſt tam ſevera tyrannis, nec ſimul atque ſemel machinam humanam ſuâ torturâ aggrèditur, quando adhuc ſub jugo aliorum humorum. particulæ acres compeſcuntur, & ſalia acria corroſiva viſcoſitati adhuc nupta per tempora longa latent, ſed ubi illa ſuis compedibus ſunt ſoluta, tunc inſoleſcunt, & vincla nodosque artubus injiciunt. Pari modo miasma varioloſum in corpore extra omnem impulsûs ſphæram latens vicem fermenti habet, geritque fomitis indolem, ſed cauſa occaſionali, contagio actuali & corporeo vel virtuali totam maſſam ſanguineam, licet ipſum exiguum ſit, inquinat, ut natura coacta motum criticum inſtituat, iſtudque exorbitans miasma varioloſum per ſolennem ἔκκρισιν foras ejiciat, uti fæces muſtum e bulliens.

Classis III.
De Rubeolis ſeu Morbillis.

§. I.

Morbilli ſunt maculæ rubræ in cutis ſuperficie motu critico â natura excitatæ, inſtar morsûs pulicum, febri continuâ, ſiti intensâ, aliisque ſymptomatibus ſtipatæ. German. die Maaſern / Kinder-Flecken / die Röttelen / rothe Sucht.

Morbilli in ſenſu diminutivo quaſi parvi parvulorum morbi, elogio *Langii* dicuntur parvi anthraces, ſeu parva peſtis, *Platerus* efflorescentias, ſeu

 ex-

exanthemata magis eryſipelatodea â græco ἐξανθεῖν quod effloreſcere ſignificat, denominat. Alii ἐκθύματα vocant ἀπὸ τοῦ ἐκθύειν erumpere.

Febribus annumerantur ob ſymptomata febribus malignis communia, v. g. ſubitam virium proſtrationem, in qua formale malignitatis conſiſtit ; item ad claſſes morborum exanthematicorum admittuntur, eo quod â centro ad circumferentiam, quod hoſtile eſt, ſalutari motu â corpore ſecernit. Subjectum eſt cutis cum epidermide hæc enim dicitur effloreſcere, & ſub purpurâ latens ſanguis ſcorias patefacere.

Morbilli alii benignæ indolis, alii malignæ proſapiæ ſunt, alii ſparodici, alii endemii. Differunt â Variolis, quod hæ potius naturam phlegmonis, morbilli autem vehementioris eryſipelatis faciem præ ſe ferant. In variolis inflammatio & continui ſolutio, in morbillis tantum ruboris diſtinctio, Variolæ ſunt ſenſibiles elevatæ puſtulæ, rubeolæ ſine notabili tumore tantum maculæ. Differunt â petechiis ratione malignitatis, ab eryſipelate ratione diffuſionis, ab aliis exanthematicis affectibus ratione durationis, figuræ, & coloris.

Imminentes rubeolas deſignant tormina ventris, hæmorrhagia narium, cephalalgia, febrilis pandiculatio, dolor oculorum tumidorum, & tenebricoſorum, terror in ſomnis, tusſis, difficilis reſpiratio, inquietudo, anxietates, & palpitatio cordis, quæ omnia ab inordinato, & irregulari ſanguinis motu, & naturæ molientis lucta dependent.

Prognoſin quod concernit, ſi morbilli eleganter

ru-

rubeant, minus periculoſi ſunt, quam violacei, nigricantes, & lividi, qui denotant majorem ſanguinis corruptionem. Periculoſiores ſunt in autumno quam æſtate ob inæqualem aëris temperiem. v. *Hippocratem S. 4. §. 50.*

Periculoſiores ſunt adultis ob habitum corporis denſiorem, poroſque magis anguſtos, validiusque conſtrictos.

Si non benè expellantur, morbos poſt ſe trahunt periculoſos, raucedinem, atrophiam, hecticam, phthiſin, quin & partes internæ â materiâ morboſâ, uti â varioloſâ infeſtantur. Sic poſt morbillos gangræna ſecuta eſt ſecundum acta *Med. Haffn. Vol. V. anni 79. obſerv. 121. p. m. 328.* item pleuriſis poſt exantlatos morbillos ſecundum *Ephem. germ.*

§. II.

Cauſa efficiens eſt principium activum efferveſcentiam ſeu motum illum febrilem in maſſa ſanguinea excitans, ut particulæ heterogeneæ de cauſtica proſapia oriundæ tanquam cauſa materialis morbillorum ſalutari conamine in ægri ſalutem, quæ cauſa finalis eſt, efflorescant, & ita tota ſanguinis maſſa ſcoriis excrementitiis per poros cutaneos deſpumatis integrè liberetur.

Benè definivit *Sydenham* morbum, quod ſit conamen naturæ exterminationem materiæ excrementi-

tiæ omni ope molientis in ordine ad machinam corporis ſartam tectam conſervandam, vel reparandam, ſed conamen illud nihil aliud actuat, & promovet, quam principium activum movens, quod materiam mobilem heterogeneam conveniente criſi amovet.

Acor cauſticus ſe prodit vomitu, & diarrhæa, patet ex anxietatibus, torminibus, & ſpasmis, ex pruritu fibrillarum, cutis eroſione, & ſtimulo in partibus membranoſis, antequam materia foras ejicitur. Quid quod aërem materiæ morboſæ genium dignoſcamus, ex juvantibus medicamentis diluentibus, acrimoniam hebetantibus, emulſionibus inviſcantibus.

Cauſæ mediatæ, remotæ, ſunt errores victus, & vitioſa aëris diſpoſitio, ab aëre infecto ſæpe evenire ſolet, ut morbilli contagiosè & epidemicè graſſentur.

§. III.

Materia exitioſa cauſtica ex ſanguinis contextu ſeparanda, & ſecundum naturæ ductum per glandulas ſubcutaneas decenter per diapnoica & leniora diaphoretica eſt expellenda.

Si ſordes morbilloſæ hoſtiles placido & tranquillo motu ſe & excernantur, per conſueta naturæ emunctoria â ſanguine depurentur, & ad extimum corporis habitum protrudantur, utique decurret placidè ſua tempora morbus, euphoria corporis ſequetur; hinc tranſpirationem & difflationem hujus materiæ

teriæ per ſpiracula cutis non impedienda, ſed potius ſudoriferis ſupra in §. III. de cura variolarum recenſitis promovenda; vitanda ſunt vel maxime diaphoretica calidiora, & volatiliora, quæ motu tumultuario ſanguinem accendunt, temperatis acrimoniam demulcentibus hic morbus optime tractatur. Natura non cogenda, ſed ſuaviter ducenda, niſi quando reluctatur, vel ſegniùs agit, tunc non nihil fortioribus natura ſtimulanda, vel ſi minentur regreſſum, qui ſi ſuccederet, ſequerentur ſummæ anxietates, virium proſtrationes, animi deliquia, convulſiones cum morte. Exulent purgantia, ſi ſolicitanda alvus, id fiat glande vel clyſtere quod tamen rarius ſuadendum eſt. Cum morbilli ſint morbus inflammatorius ſequentem pulverem ex lenioribus diaphoreticis & edulcorantibus mixtum commendat *D. Harris Medicus Anglus* ℞. ♁ *diaph. C. C. ſ.* △ *ppt. matr. perlar. ppt: ocul. cancr. ppt.* ⦶*ri. puriſſ. aa.* ℈j. *myrrh.* ℈ß. *M. F. pulv.* cuſpidatim dandus, & quidem in vehiculo conveniente v. g. ▽ *fl. ſambuc fumar. Richardus Morton* ſequentem potionem laudat. ℞. ▽ *fl. til. rut. ceraſ. N. aa.* ℥iij. *pæon.* ℥iß. *Tinct. caſtor.* ʒj. ♌ *C. C.* ʒß. *ſyrup. pæon.* ℥iß. *M. F.* pot. cochleatim aſſumenda. Cum cura morbillorum cum cura variolarum coincidat, §. III. Claſſis II. hic ulterius conſulendus.

Quo ad diætam, vitetur frigidus aër, qui neceſſariam in hoc negotio tranſpirationem impedit, & motui critico obſtat, poros occludit, & exanthemata in via eruptionis repellit. Potus ordinarius ſit *decoctum ficuum vel lentium;* vinum nocet præſertim

rubrum

rubrum ob vim adſtrictoriam, & particulas inflammatorias, quæ igni febrili oleum affunderent.

QVÆSTIO.

Cur rubeolæ & variolæ adultis periculoſiores quam infantibus?

Etſi infantes rubeolantes vel variolantes ſuos quoque patiantur manes, & gravium ſymptomatum ſatellites eos morbilli obruant, nihilque illis donetur, adulti tamen hos abſceſſus difficilius excludunt, illis patrocinatur tenerior corporis habitus, & obſtetricatur delicatior epidermis, ut faciliori negotio pariant morbos exanthematicos, his verò ſtrigoſa cutis, arctiores pori, ſanguis impurior plura ponunt obſtacula, atque ſalutarem naturæ motum remorantur, verbo de hoc morbo tali ætati in congruo merito poſſent conqueri, & uti omnes morbi ſive ætati, ſive ſexui, ſive tempori, aliisque modis in congrui multum difficultatis in receſſu & cura habent, ſic etiam rubeolæ & variolæ adultiori ætati in congruæ plus negotii faceſſunt Medico quam morbi congrui.

FINIS.